

LEDEN v zahradě

V případě ideálního průběhu počasí my měla zahrada v lednu odpočívat pod vrstvou sněhu. Je třeba kontrolovat zazimování choulolistivých rostlin a u vodních ploch s rybami kontrolovat rozrušení ledové vrstvy. Řez ovocných a okrasných dřevin je vhodné nechat na pozdější období, ve kterém už tolik nehrozí silné mrazy a následné poškození rostlin. V interiérech je vhodné kontrolovat výskyt škůdců na pokojových rostlinách a také můžeme začít s rychlením cibulovin na velikonoční období.

ALTERNATIVNÍ LÉČBA NEMOCÍ Z NACHLAZENÍ

Zná to každý. Ráno vstáváte unavení, během dne pociťujete lechtání v nose a lehoučké škrábání v krku. Stále doufáte, že tentokrát je to jen tak, někde jste trošku prochladli a nepříjemná rýma, nachlazení a kašel se vám protentokrát vyhnou. Opět doufáte marně. V noci vás budí ukrutná bolest v krku a příští den váš nos ze všeho nejvíce připomíná kapající vodo-

Máta peprná

vodní kohoutek. Vaše první kroky směřují do lékárny, kde už jistě mají něco účinného, co vás nemoci zbaví.

Avšak nemusíte dostat hromádku různých tabletek, pastilek, kapek a sirupů. Jde to i jinak. Podle našich babiček a prababiček. Ty vlastnily celou řádku receptur, jak s nachlazením zatočit.

Základem úspěšné léčby je dostatečný přísun tekutin. Nejen pít, ale i vdechovat. Byt i kancelář můžeme zvlhčit zapálením aromalampy, pro uvolnění sliznic použijeme eukalyptový, borovicový, smrkový nebo máťový olej. Vypít bychom měli minimálně dva litry tekutin denně. Doporučují se ovocné šťávy, lehké bylinkové čaje a neperlivá minerální voda.

Při léčbě rýmy se osvědčil čaj z listu máty peprné nebo směs heřmánkového květu a tymiánové nati. Pokud se chcete řádně vypotit lze doporučit čaj z lipového nebo bezového květu nebo jejich směs.

Pokud se k rýmě přidá ještě bolest v krku, můžete sáhnout mezi bylinky i pro účinné kloktadlo. Vhodný je výluh z listu jitrocele kopinatého, čaj z listu šalvěje nebo květu heřmánku. V lékárně lze zakoupit i tinktury z uvedených bylin, ty se pak kapou do vlažné vody a kloktá se přímo roztokem.

Při kašli vybíráme bylinky podle druhu kašle. Buď přípravky tišící suchý, dráždivý kašel nebo přípravky usnadňující odkšlávání. Při tišení dráždivého kašle můžete využít list jitrocele kopinatého, kořen proskurníku, slézový list a květ nebo květ divizny velkokvěté. Pro odkšlávání jsou vhodné čaje z tymiánové nati, fenýklového plodu, kořene lékořice nebo natě mateřídoušky.

Při léčbě nemocí z nachlazení byste se měli vyhnout alkoholu. Již oslabený organismus je účinkem alkoholu oslaben ještě více a brána pro vstup infekce se tak otevírá dokořán.

CHOROBY A ŠKŮDCI POKOJOVÝCH ROSTLIN

Pokojové rostliny vyžadují soustavnou a kvalitní péči. Při dodržení všech důležitých zásad pěstování získáme kvalitní jedince, kteří lépe odolávají chorobám a škůdcům. Napadení chorobami a škůdci je často až druhotné, na oslabených rostlinách nebo jejich částech se mohou snáze vyvíjet.

U pokojových rostlin se nejčastěji setkáváme s poruchami vyvolanými nepříznivými pěstovatelskými podmínkami. Jedná se především o nevhodný vodní režim, kdy nedostatečnou nebo naopak nadměrnou závlivkou dochází k poškození rostliny. Nesprávný poměr živin v zemině může vyvolat vážné poruchy. Špatně vyživované rostliny jsou pak náchylnější k chorobám a škůdcům. Poruchy výživy se projevují barevnými změnami především na listech, ale i na celých rostlinách. Nevhodné osvětlení se projevuje především vytažením a zeslabením lodyh rostlin a zesvětlením barvy listové čepele. Většina pokojových rostlin je také citlivá na teplotu, hlavně na její pokles pod minimum. Dochází pak k měknutí pletiv a opadu listů. Pokojové rostliny lze také poškodit aplikací chemických prostředků, nejčastěji nesprávnou volbou preparátu, jeho koncentrace nebo aplikační formy.

Virové choroby pokojových rostlin jsou poměrně vzácné. Přenos virů je způsoben převážně savými škůdci, řezem nebo napadeným substrátem. Příznaky napadení na rostlinách jsou různé, nejčastější jsou barevné změny listové čepele nebo různé deformace listů či květů. Virové choroby jsou infekčním onemocněním a jediným řešením je likvidace napadené rostliny.

Bakteriální choroby se objevují nejčastěji u poraněných nebo oslabených rostlin. Rozšiřují se vodou, při poranění nebo při řezu. Velmi obtížné se diagnostikují. Nejčastěji se projevují olejovitými nebo mastnými skvrnami na listech. Mohou být napadeny i jiné části rostliny. Typickým příznakem jsou pak slizovitá,

Puklice na stonku rostliny

vlhce hniјící a hnědočerně zbarvená místa. Bakteriální choroby se mohou projevovat také nádorovitostí. Nádory se vytvářejí nejčastěji na bázi stonku nebo na kořenech, vzácněji i jinde. Pokud máme podezření na bakteriální chorobu je nutná likvidace nejen rostliny, ale i substrátu a obalu.

Houbové choroby jsou u pokojových rostlin nejrozšířenější. Jednotlivé druhy napadají rostliny v místech poškození, které bylo způsobeno mechanicky nebo chybami v pěstování. Obecně můžeme houbová onemocnění rozdělit podle míst, která nejčastěji napadají. Houby poškozující podzemní orgány způsobují padání klíčnic rost-

lin, hnilobu nebo hnědnutí kořenů, hlíz a cibulí. Houby poškozující lodyhy a kmínky způsobují vadnutí, srdčkovou hnilobu, rakovinu kmínku, hnilobu kořenového krčku apod. Houby poškozující listy se šíří během vegetace. Způsobují různé skvrny na listech, někdy i odumírání pletiv a zahánvání. Houby poškozující květy se šíří při vysoké vzdušné vlhkosti. Vzhledem k neustálým změnám v registraci jednotlivých přípravků proti houbovým onemocněním vám s výběrem vhodného přípravku nejlépe poradí ve vašem zahradním centru.

Živočišní škůdci nejčastěji oslabují rostliny vysáváním buněčné šťávy. Tím vzniká prostor pro šíření virových a bakteriálních chorob. Nejčastějšími škůdci pokojových rostlin jsou mšice, molice, puklice, štítenky, červci, roztočci, svilušky, třásněnky, háďátka, ploštice, pilatky, vrtalky, bejlořmorky a další. Proti jednotlivým škůdcům existuje celá řada chemických ochranných přípravků. Jak zatočit s konkrétním druhem škůdce vám opět nejlépe poradí ve vašem zahradním centru.

Při aplikaci chemických ochranných prostředků dbáme na dodržení všech pokynů v návodu, zejména při přípravě aplikační kapaliny. Pokud je v návodu uvedeno, je nutné použít ochranné pracovní pomůcky.

PĚSTOVÁNÍ OCHIDEJÍ RODU PHALAEOPSIS

Jestliže si některá rostlina zaslouží přívlastek pokojová, pak to jistě platí o mŕovci (Phalaenopsis). V jeho domovině (Filipíny, Barma, Čína) jsou teploty opravdu pokojové.

Rod Phalaenopsis je nejčastěji pěstovanou orchidejí. Rod čítá několik základních druhů, které se od sebe liší převážně barvami a nespočet variet a kultivarů. Jedná se o epifytické orchideje, které žijí na kmenech a větvích tropických stromů. Nejsou to však paraziti. Jejich vzdušné kořeny slouží nejen k uchycení rostliny na větvích, ale jsou též uzpůsobeny k přijímání kyslíku.

Při pěstování v pokojových podmínkách vyžaduje mŕovec světlé místo bez přímého oslunění. Lze ho též umístit na místo, kde k přímému oslunění dochází jen část dne, buď v časných ranních nebo pozdních odpoledních hodinách. Přílišné sluneční záření způsobuje usychání květů i stonků. Teplota prostoru by se měla optimálně pohybovat kolem 22°C, v noci by neměla klesnout pod 16°C.

Phalaenopsis - dárková ozdobená rostlina

Zálivka je vhodná maximálně 1x týdně. Je nutné ji přizpůsobit podmínkám v dané místnosti – zvážit vlhkost vzduchu a teplotu místnosti. Zálivku provádíme tak, že nádobu se substrátem celou ponoříme do vody s přídavkem hnojiva.

Necháme asi půl hodiny namáčet, je nutné, aby kŕový substrát dostatečně provlhl. Poté orchidej vyjmeme z nádoby s vodou a necháme okapat. V žádném případě by rostlina neměla stát v misce neustále naplněné vodou. Přemokřený substrát může způsobit uhnítní rostliny. Voda pro zálivku je vhodná měkká, pokud máme k dispozici vodu pouze tvrdou, můžeme použít vodu převařenou. Teplota vody by měla odpovídat teplotě substrátu, čili měla by mít pokojovou teplotu. Co se týče hnojiv, na trhu je dostupná široká škála přípravků, lišících se složením a cenou. Ve vašem zahradním centru by vám měli poradit, jaké hnojivo je pro ten který druh orchidejí nejlepší.

Pokud je phalaenopsis nestabilní a díky velké násadě květů se květináč převahuje, vyčkáme, až rostlina odkvete a přesadíme ji. Pokud neustále nasazuje na květ, zvolíme období, kdy je počet poupát nejmenší. Přesazení je obrovským zásahem do života rostliny a může se stát, že po tomto zásahu květy a poupata opadají. Pro přesazení volíme obal mini-

Phalaenopsis - detail květu

Mŕovec je jednou z nejkrásnějších orchidejí a vydrží kvést několik měsíců. Po odkvětu je dobré zastříhnout stvol nad druhým očkem (kolénkem), s největší pravděpodobností nakvete během dvou až tří měsíců znovu. Pokud stvol po zastřížení zasychá, je dobré zastříhnout ho přímo u listové růžice. Doba do dalšího květu se tím ovšem výrazně prodlouží.

Po celou dobu vegetace pečlivě hlídáme výskyt případných chorob a škůdců. Největším problémem je tzv. měknutí listů. Pevný list orchideje změkne a začne poléhat. Nejedná se o chorobu, měknutí je způsobeno špatnou péčí. Omezíme zálivku, zvýšíme hnojení na maximální možnou dávku a rostlina ve většině případů zregeneruje. To neplatí o největším nepříteli phalaenopsisu, o puklici. Na rostlině se začnou objevovat lepkavé kapky, později pak hnědé puchýřky. Je napaden list, stvol i květy. Pokud zaznamenáme některý z těchto projevů, je důležité umístit rostlinu do karantény. Puklice se velmi invazivní škůdce a v krátké době může napadnout okolní rostliny. Jediným přípravkem na trhu je Puklistop. Jedná se o soubor tří účinných látek, které se kombinují v různém poměru. Je nutné postupovat přesně podle návodu. Je-li rostlina napadena příliš, je lepší se s ní rozloučit, může se stát, že ani intenzivní léčebná kŕa nebude mít účinek.

Péče o orchideje rodu Phalaenopsis je minimální a při dodržení výše uvedených zásad bude vaše rostlina prospívat a odmění se vám záplavou nádherných květů.

RYCHLENÍ CIBULOVIN

Pokud si chceme narychlit jarní cibuloviny na velikonoční svátky, nastal čas přemýšlet o vhodných druzích a kompozici, protože v lednu je nejvyšší čas s rychlením začít

Nejnámějšími jarními cibulovinami jsou tulipány, narcisy a hyacinty. Vzhledem k tomu, že botanicky náleží k různým čeledím, mají i odlišné nároky na rychlení.

K rychlení narcisů a tulipánů se používají zdravé cibulky o průměru cca 3cm. Zasadí se do směsi zahradnického substrátu s přídavkem perlitu tak, aby špičky cibulek vyčnívaly ze substrátu. Nádobu s cibulkami pak umístíme na osvětlené místo bez přímého slunce, s teplotou kolem 9 °C, kde rostliny necháme zakořenit. Narcisy potřebují pro zakořenění 10 týdnů, tulipány 12 týdnů. Jakmile cibule zakoření, přeneseme je do místnosti s teplotou okolo 12°C a po dvou týdnech je můžeme umístit do místnosti s pokojovou teplotou. Pokud narcisům a tulipánům neposkytneme při rychlení dostatek světla nebo je umístíme do příliš teplé a suché místnosti, začnou se jejich stonky příliš vytažovat, květy se ve stádiu poupát deformují a zasnou.

Při rychlení hyacintů a krokusů se postupuje následovně. Vybíráme zdravé cibulky, u hyacintů by měl být průměr okolo 5cm. Substrát pro výsadbu se používá stejný jako u narcisů a tulipánů. Avšak hyacinty a krokusy vyžadují k rychlení tmu. Teplota při rychlení je stejná, tedy 9°C.

Doba zakořenění je u krokusů 8 týdnů, u hyacintů 8 – 10 týdnů. Teprve když se objeví poupata, přesuneme je na dva týdny do světlé místnosti s teplotou 12°C. Hyacintům můžeme zpočátku nasadit kornouty. To proto, aby se prodloužil stonk a květ byl nad listy. Pak už se mohou umístit do prostoru s pokojovou teplotou.

Hyacinthus - cibule po narychlení těsně před květem

Rychlené cibuloviny nepotřebují přihnojování, veškeré živiny čerpají ze zásobních cibulí.

K rychlení jsou vhodné jednoduché rané tulipány, u narcisů jsou nevhodnější žluté kultivary. Do nádoby lze vysazovat jak jednotlivé druhy, tak vytvářet kompozice z různých druhů cibulovin.

Cibule po odkvětu nevyhazujeme, ale vysadíme je do zahrady, následující rok znovu krásně vykvetou.

**Ing. Martin Hraňo, DiS. ,
Ing. Gabriela Rychnovská,
Odborné služby zahradnické,
Žehušice, tel /fax: 327 399 161,
www.hrano.cz**